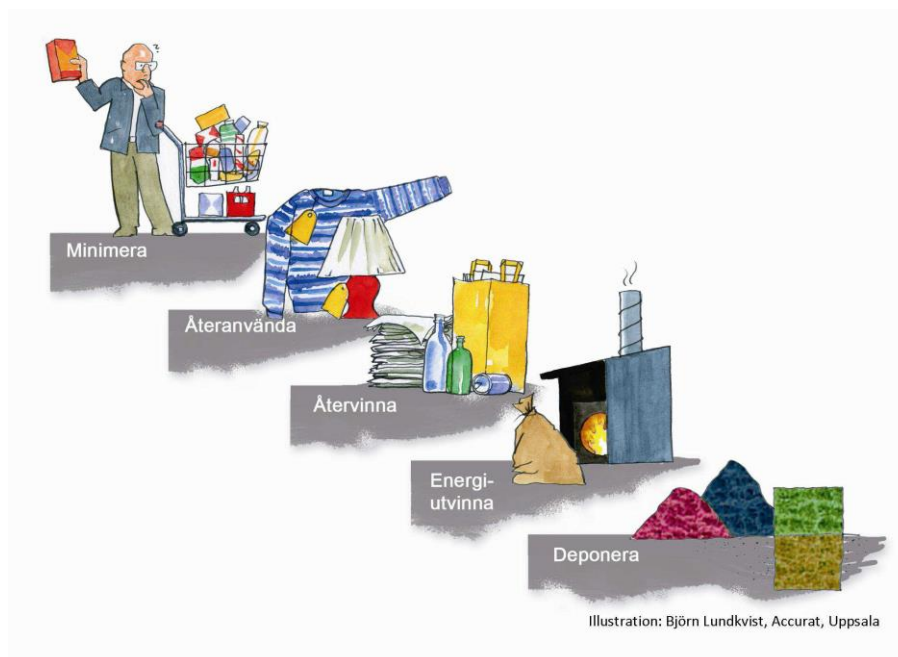

AVFALLSPLAN

Haparanda kommun

Fastställd av
kommunfullmäktige 2014-06-16

Innehåll

Inledning	3
Definitioner och begrepp	3
Mål för svensk avfallshantering	4
Avfallshantering idag	6
Producentansvar	9
Renhållningskostnader	10
Gamla deponiupplag, riskbedömning.....	11
Handlingsprogram	13

Inledning

Enligt miljöbalken (SFS 1998:808) och Avfallsförordningen (2011:927) skall det i varje kommun finnas en renhållningsordning som innehåller de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen samt en avfallsplan. Avfallsplanen skall innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och minimera avfallets påverkan på miljön. Avfallsplanen är framtagen tillsammans med kommunens personal vid teknisk verksamhet, personal från miljö- och byggnadskontoret samt personal som arbetar med kommunens renhållning. Samråd har skett med Norrbottens länsstyrelse.

Definitioner och begrepp

Avfall

Varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör av sig med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. (Kap 15 § 1 Miljöbalken)

Avfallsanläggning och avfallshantering

Avfallsanläggning där man delvis eller i sin helhet tar emot, sorterar, omlastar, mellanlagrar, behandlar och deponerar olika avfallslag. Avfallshantering är en verksamhet eller åtgärd som utgörs av insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall.

Avfallsplan

Svenska kommuner ska enligt lag fastställa en avfallsplan där man presenterar mål och inriktning för avfallshantering de närmaste åren.

Biologisk behandling

Behandling av matrester genom exempelvis kompostering. Kompostering innebär biologisk hantering där lättnedbrytbart organiskt avfall bryts ner under förbrukning av syre.

Bortskaffning

Slutgiltig behandling av avfall genom exempelvis förbränning eller deponering.

Brännbart avfall

Avfall som brinner utan energitillskott efter det att förbränningsprocessen startat.

Bygg- och rivningsavfall

Avfall från nyproduktion, dvs. byggnads- och anläggningsverksamhet, avfall från rivnings- och renoveringsverksamhet samt jord- och schaktmassor.

Deponi

Kontrollerat upplag för avfall som inte avses flyttas.

Farligt avfall

Avfall som har en eller flera farliga egenskaper, till exempel giftigt, cancerframkallande, explosivt eller brandfarligt. I avfallsförordningen (SFS 2011:927) finns en förteckning över de avfallslag, markerade med asterisk (*), som betecknas som farligt avfall.

Grovavfall

Hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl, exempelvis gamla möbler.

Hushållsavfall

Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Inert avfall

Avfall som inte genomgår några väsentliga fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar. Inert avfall löses inte upp, brinner inte eller bryts inte ner biologiskt.

Miljöstation

Mindre anläggning för mottagande av hushållens farliga avfall.

Park- och trädgårdsavfall

I huvudsak organiskt avfall från normal skötsel av park- och större trädgårdsanläggningar etc.

Renhållningsordning

För varje kommun skall det finnas en renhållningsordning som skall innehålla den renhållningsföreskrift om hantering av avfall som gäller för kommunen samt tillhörande avfallsplan.

Återvinningscentral – ÅVC

Bemannad anläggning för mottagande av allehanda avfallstyper.

Mål för svensk avfallshantering

Ett EU- direktiv talar om vad medlemsländerna ska uppnå, men det är upp till Sverige att bestämma på vilket sätt man ska uppnå direktivens krav och på vilket sätt man ska anpassa den nationella lagstiftningen.

Ett flertal lagar berör avfallsområdet både internationell och nationellt. Övergripande gäller EU:s avfallsdirektiv (2008/98 EG), som implementerades i svensk lagstiftning år 2011 genom förändringar i Miljöbalken och nya avfallsförordningen (2011:927).

EU:s Ramdirektiv om avfall

Sedan 2008 finns ett ramdirektiv från Europaparlamentet (2008/98 EG). Den ersätter tre gamla direktiv: ramdirektivet om avfall, direktiv om farligt avfall och direktiv om spillolja. Direktivet innehåller bland annat en avfallshierarki som ska gälla som prioritering för lagstiftning och politik i medlemsländerna på följande sätt under förutsättning att det är miljömässigt:

1. Förebyggande
2. Återanvändning
3. Materialåtervinning
4. Annan återvinning, till exempel energiåtervinning
5. Bortskaffande

Detta betyder att man helst ska förebygga avfall, i andra hand återanvända det, i tredje hand materialåtervinna det och så vidare. Under förutsättning att det är både miljömässigt och ekonomiskt hållbart. För att underlätta eller förbättra återvinningen ska avfall samlas in separat om det är tekniskt, miljömässigt och ekonomiskt genomförbart. Det finns tydliga krav

på medlemsländerna att underlätta återanvändning och materialåtervinning av avfallet. Det finns också ett mål på totalt minst 50 procent materialåtervinning av papper, metall, plast och glas.

Nationell nivå

I avfallsförordningen finns det reglerat att alla kommuner i Sverige ska ta fram en kommunal avfallsplan som antas av kommunfullmäktige i respektive kommun. Innehållet i avfallsplanen regleras genom Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2006:6). På nationell nivå har Riksdagen antagit 16 miljömål för miljö kvalitet inom de olika områdena. De 16 miljömålen skall i huvudsak vara uppnådda till år 2020.

- Begränsad miljö påverkan.
- Frisk luft.
- Bara naturlig försurning.
- Giffri miljö.
- Skyddande ozonskikt.
- Säker strålmiljö.
- Ingen övergödning.
- Levande sjöar och vattendrag.
- Grundvatten av god kvalitet.
- Hav i balans samt levande kust och skärgård.
- Myllrande våtmarker.
- Levande skogar.
- Ett rikt odlingslandskap.
- Storslagen fjällmiljö.
- God bebyggd miljö.
- Ett rikt växt- och djurliv

Lokal nivå

På lokal nivå har Haparanda kommun en övergripande målsättning:

Frisk luft

Haparanda kommun har som mål att klara gällande miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid (NO₂). Haparanda kommun har även miljöfordon. Verka för att medborgare använder miljö vänlig energi till uppvärmning för att minska utsläpp.

Begränsad klimatpåverkan

Haparanda kommun har som mål att minska de klimatpåverkande utsläppen genom aktivt verka för ökad biobränsleanvändning samt energieffektivisera kommunala fastigheter och informera medborgarna om energieffektivisering.

Hav i balans, levande kust och skärgård

Haparanda kommun har som mål att nyttja hav, kust och skärgård på ett långsiktigt hållbart sätt genom att inte tillföra fosfor till havet samt bevara den biologiska mångfalden.

God bebyggd miljö

Haparanda kommun har ett miljöanpassat kollektivsystem för medborgarna och bebyggelser skall ha ett varierat utbud av bostäder. Radon i småhus skall minskas.

Ett rikt odlingslandskap

Haparanda kommun har som mål att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas och den biologiska mångfalden bevaras.

Levande sjöar och vattendrag

Haparanda kommun har som mål att sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras.

Lagar och förordningar

Avfallshanteringen i Sverige är reglerad i en rad lagar, förordningar och bestämmelser som mer eller mindre styr och reglerar kommunernas och industriernas hantering av avfall.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

Miljöbalken	SFS 1998:808
Plan- och bygglagen	SFS 2010:900
Bilskrotningsförordningen	SFS 2007:186
Avfallsförordningen	SFS 2011:927
Förordningen om producentansvar för förpackningar	SFS 2006:1273
Förordningen om producentansvar för returpapper	SFS 1994:1205
Förordningen om producentansvar för däck	SFS 1994:1236
Förordningen om producentansvar för bilar	SFS 2007:185
Förordningen om batterier	SFS 2008:834
Förordningen om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter	SFS 2005:209
Lag om skatt på avfall	SFS 1999:673
Förordning om skatt på avfall	SFS 1999:673
Förordning om deponering av avfall	SFS 2001:512
Föreskrifter och allmänna råd om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall	NFS 2004:4

Avfallshantering idag

Administrativa uppgifter

Kommun: Haparanda

År: 2014 – 2018

Datum när planen antogs: 2014-06-16

Ansvarig nämnd: Kommunfullmäktige

Övriga medverkande: miljöinspektör, va- och avfallsenheten, entreprenader som för tillfället ansvarar för driften av hämtning hushållsavfall.

Befolkning och struktur i kommunen

Haparanda kommuns befolkningsantal uppgick år 2013 till 9904 personer. Kommunen har småskalig industri, handel, skogsindustri mm. Trenden har visat att befolkningsantalet är stabilt.

Antal småhushåll i kommunen är ca 2970 stycken och av dessa i ca 670 stycken är fritidshus.

Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

Anläggningens namn: Haparanda Återvinningscentral

Beslut enligt Samhällsbyggnadsnämnden har anläggningen beslut att hantera följande koder enligt förordningen till miljöfarligt avfall (1998:899):

90.60 C, farligt avfall i form av elektriska och elektroniska produkter

90.40 C, anläggning för mellanlagring av avfall om den totala avfallsmängden är större än 10 ton men högst 10 000 ton vid något enskilt tillfälle.

90.140 C, upplagning av inert avfall för anläggningsändamål.

90.110 C, anläggning för återvinning av avfall genom fragmentering eller annan bearbetning om den hanterade avfallsmängden är högst 10 000 ton per år eller innebär krossning av avfall som är lämpligt för byggnads- eller anläggningsändamål

Metoder som används för återvinning eller bortskaffande: viss del av avfallet skickas till förbränningsanläggning, andra delar av avfall skickas för återvinning och en del av avfallet går till kompostering som skickas för biogasanläggningen i Boden.

Typ av avfall som tas emot: brännbart, metall, kompost, inert avfall, farligt avfall, metall, elektronik, vitvaror mm

Hushållsavfall och därmed jämförbart avfall från företag – kommunalt ansvar

Med hushållsavfall menas avfall som uppkommer genom normal hushållsverksamhet, till exempel sådant som man slänger i avfallspåsen hemma, trädgårdsavfall och grovsopor. Till hushållsavfall räknas också jämförligt avfall från företag och annan verksamhet, dvs. matavfall, kontorsavfall och dylikt.

Kommunen är skyldig att hämta och ta hand om allt hushållsavfall, utom det avfall för vilket producentansvar införts. För tillfället är det Haparanda Renhållning AB som är kommunens entreprenör och har hand om hämtning av hushållsavfallet.

Hushållsavfall och statistik på mängden hushållsavfall och komposterbart avfall

Hushållsavfall samlas in i två fraktioner i separata kärl, ett kärl för brännbart avfall och ett för komposterbart avfall (matavfall). Under år 2013 hämtades brännbart avfall av Haparanda Renhållning AB 36 gånger per år från alla hushåll, fastighetsägare och företag som valde att ställa ut sina kärl för tömning. Komposterbart avfall hämtas av Haparanda Renhållning AB 36 gånger per år. Varje abonnent kan själva välja hur ofta de vill nyttja den kommunala avfallshämtningen.

Hushållsavfallet mellanlagras på Haparanda Renhållningens återvinningscentral avfallsupplag inom fastigheten Haparanda 26:16 utanför Haparanda tätort. Hushållsavfallet och komposterbart avfall skickas sedan vidare till förbränning.

Brännbart avfall 2013: ca 1673 ton.

Komposterbart avfall 2013: ca 347 ton.

Grovavfall, inert avfall, trädgårdsavfall

Grovavfall är avfall från hushåll som är tungt eller skymmande och inte är lämpligt att lämna i avfallskärl, exempelvis gamla möbler. Grovavfall hämtas från alla hushåll två gånger om året enligt en turlista. De utsorterade materialslagen för återvinning mellanlagras vid avfallsanläggningen på Haparanda 26:16 innan vidare transport för behandling, så som återvinning: exempelvis metall, förbränning: exempelvis grovsopor eller deponi: exempelvis asbest. Park- och trädgårdsavfall som uppkommer i privata trädgårdar komposteras ofta i anslutning till trädgården, men kan också lämnas till Haparanda Renhållningens återvinningscentral avfallsanläggning där trädgårdsavfallet komposteras eller till kommunens anläggning "Ristippen" i Palovaara.

Inert avfall är exempelvis betong, sten, tegel osv. som används till fyllnadsmassor. Bygg- och rivningsavfall lämnas på mottagningsstation vid Haparanda Renhållningens återvinningscentral avfallsanläggning, företag kan också lämna sitt avfall till privata

återvinningsföretag som har länsstyrelsens tillstånd att yrkesmässigt transportera avfall. Rent träavfall tas emot för tillverkning av bränsleflis.

Total insamlad mängd grovavfall 2013: 713 ca ton.

I mängden grovavfall ingår insamlad mängd metall ca 58,1 ton, rivningsvirke ca 300,5 ton, inert avfall (betong, tegel osv.) ca 27 ton och asbest ca 12 ton.

Latrin

Fastighetsägare ska anmäla hos Samhällsbyggnadsnämnden om man har för avseende att kompostera eller gräva ned latrin.

Total mängd insamlad mängd latrin 2013: 0 ton.

Slam

Slam från enskilda brunnar rötas vid Bottenvikens reningsverk.

Total mängd insamlad mängd slam 2013: ca 293 ton.

Hushållens farliga avfall

Farligt avfall är avfall som är antingen miljöfarligt, hälsoskadligt eller explosivt. Sådant avfall får inte slängas i de vanliga soporna utan måste lämnas till särskild behandling. Det farliga avfallet lämnas till miljöstationen på Haparanda Renhållnings återvinningscentral. Det farliga avfallet hämtas av en entreprenör med länsstyrelsens tillstånd att yrkesmässigt transportera farligt avfall. Exempel på farligt avfall från vanliga hushåll är lysrör, målarfärg, lösningsmedel, spillolja, gamla kvicksilvertermometrar och kemikalier.

Total insamlad mängd farligt avfall 2013: ca 21,2 ton och 6 400 liter spillolja.

Övrig källsortering och återvinning

Vitvaror kan innehålla miljöfarliga köldmedier och skall därför hanteras skilt från annat avfall. I Haparanda kan vitvaror lämnas på Haparanda renhållnings återvinningscentral. Ytterligare en möjlighet är att lämna vitvaror vid grovavfallshämtningen två gånger per år. Kommunen mellanlagrar kylmöbler vid Haparanda renhållnings återvinningscentral som sedan hämtas av auktoriserad omhändertagare för rätt destruktion.

Producentansvar

Producentansvar betyder att det är de som tillverkar och säljer varorna som ska samla in och återvinna de uttjänta produkterna. Producentansvar gäller för närvarande för tidningar, förpackningar av papper, plast, glas, småbatterier, blybatterier tyngre än 3 kg, vitvaror, metallförpackningar samt bildäck, elektronikskrot och bilar.

I Haparanda kommun finns 9 stycken återvinningsstationer för att samla in förpackningsavfallet från allmänheten.

Glas återvinns på glasbruk och utnyttjas för produktion av glasförpackningar och glasrutor. Plastförpackningar av hårdplast granuleras och används som råvara vid produktion av t ex bullerplank och plastbackar. Mjukplasten bränns i värmeverk för energiutvinning. Av returnerat papper och pappersförpackningar tillverkas nytt papper eller kartong. Metallförpackningarna återvinns och används som råvara vid tillverkning av armeringsjärn och motordelar.

För bildäck gäller producentansvar. Minst 80 % av däcken skall samlas in, vilket administreras av Svensk däckåtervinning AB. Bildäck återlämnas där de är köpta. Dessa mellanlagras och klipps sönder och skickas sedan till förbränning. För småbatterier gäller ett delat ansvar så att kommunen har ansvar för insamlingen, medan producenterna står för kostnaderna för bortskaffande och återvinning av batterierna. Producentansvar för elektronikskrot infördes den 1 juli 2001.

Elektronikskrot samlas in på miljöstationen vid Haparanda återvinningscentral.

Avfallsslag	Insamlad mängd	År
Tidningspapper	120,36 ton	2013
Wellpapp/pappersförpackningar	229,14 ton	2013
Plastförpackningar	91,46 ton	2013
Metallförpackningar	17,02 ton	2013
Glasförpackningar	13,1 ton	2013
Totalt elektroniska produkter (inkl. Övriga tjänster 550 kg)	153 352 kg	2013

- Diverse elektronik	73 658 kg	
- Kyl- och frys	32 750 kg	
- Vitvaror	42 066 kg	
- batterier(bärbara,inbyggda)	1 593 kg	
- Lysrör	2 124 kg	
- Ljuskällor (fd. GL + LE)	612 kg	
Blybatterier tyngre än 3 kg	8 400 kg	2013

Renhållningskostnader

Haparanda kommuns renhållningstaxa är uppbyggd så att alla abonnenter betalar en kärlavgift beroende på kärlstorlek och en avgift för vikt. Genom att abonnenten själv kan återvinna stor del av hushållsavfallet, genom kompostering, källsortering osv påverkas abonnentens avgift väsentligt.

Det som skall finansieras via renhållningstaxan är bl.a. avfallsbehållare, insamlingsarbete, fjärrtransport, behandling, gemensam återvinningscentral, hantering och omhändertagande av hushållens farliga avfall, kasserade kylmöbler och batterier samt information, rådgivning och administration.

En del av dessa kostnader är fasta, det vill säga de påverkas inte av hur stor mängd avfall som hämtas och hur ofta. Andra delar är rörliga, till exempel transportkostnaden och behandlingskostnaden. Därför har allt fler kommuner, liksom Haparanda kommun, börjat redovisa sin avgift i en rörlig och en fast del. Vanligen baseras renhållningsavgiften på en abonnerad behållarvolym som hämtas vid ett visst antal tillfällen per år.

Gamla deponiupplag, riskbedömning

Gamla deponiupplag har funnits i kommunen och på vissa ställen är det endast fastighetsägaren eller fastighetsägarna som har deponerat avfall på egen fastighet. Kommunen har även varit huvudman för avfallsdeponin och upplag har funnits runt om i kommunen på ca 14 olika ställen. Vissa upplag har varit i bruk under en längre period medan andra bara varit i bruk under några år. Avfallsmängden som deponerats är svårt att uppskatta men Samhällsbyggnadskontoret har gjort en inventering av dessa år 1994. Sedan år 2001 skall samtliga deponier upphöra att vara i bruk och en påbörjan till ett avslut av deponin skall göras exempelvis kan deponin avslutas med att bilda ett växtskikt. Gamla deponiupplag kan utgöra en risk för vår hälsa och miljö.

Bedömningen av dessa deponier görs av vilka skyddsåtgärder som skall vidtas för att minimera denna risk på kort och lång sikt. Riskklassificeringen är utifrån MIFO modellen som står för: Metod för Inventering av Förorenade Områden som är framtagen av Naturvårdsverket år 1999 (NV rapport 4918). Det som står i informations ruta är framtagen från den inventering som utfördes av samhällsbyggnadskontoret år 1994. Riskklasserna definieras enligt följande modell:

Klass 1:	Mycket stor risk
Klass 2:	Stor risk
Klass 3:	Måttlig risk
Klass 4:	Liten risk

Det som beaktats är:

- Föroreningarnas farlighet
- Föroreningsnivå
- Spridningsförutsättningar
- Känslighet/skyddsvärde

Ort	Information	Riskbedömning enligt MIFO
Vuono 19:4	Sweco utfört yt-, grund och lakvattenmätning år 2000. Driftperiod år 1967-1995. Jordart: grus	3
Palovaara	Haparandas gamla deponiupplag, innan Vuono 19:4. Driftperiod år 1940-1970 Jordart: morän/pinmo	4
Nedre Vojakkala	Driftperiod år 1940-1978.	4
Patavaara	Driftperiod år 1940-1981. Platsen ligger intill myrmark.	4
Karungi 14:33	Avslutats slutet av 1990-talet. Driftperiod år 1940 -1999.	4

Nikkala	Keräsjoki 1:4. Driftperiod år 1940-1978. Jordart: morän	4
Keräsjoki	Driftperiod år 1971-1982.	4
Sävis	Driftperiod år 1969-1983. Vid Inre Mjöträsk. Jordart: lera eller finkornigt material.	4
Lappträsk	Driftperiod år 1940- vet ej när den är avslutad.	4
Långträsk/Oja	Driftperiod år 1969-1983.	4
Sangijärvi	Driftperiod år 1978- avslutad på 1990-talet. Jordart: Sand	4
Seskarö	Driftperiod år 1977-slutet av 1990-talet. Jordart: grusig morän	4
Mäntyvaara	Driftperiod år 1971-1982.	4
Koivumaa/Pikuv aara	Driftperiod år 1969-1983.	4

Handlingsprogram

Mål för åtgärder under perioden 2014-2018

De åtgärder som vidtas under perioden ska sikta mot de övergripande målen som redovisas i kapitel 1. Nedan ges konkreta delmål utifrån Haparandas vision 2020 som Haparanda kommun vill uppnå till år 2018.

- *Minst 40 % av inkommande hushållsavfall skall behandlas biologiskt (vikt).*
- *Minst 50 % av inkommande brännbart skall energi återvinnas genom förbränning (vikt)
Eftersträva att den totala mängden hushållsavfall är 20 % mindre än året som passerat.*
- *Minst 80 % av avfallet som lämnas till grovsopinsamling eller återvinningscentral ska sorteras ut för återvinning.*
- *Att i renhållningsverksamheten arbeta för ständiga förbättringar vad gäller miljö, service, teknik och ekonomi.*